

Dosarul nr. 2ra-1088/21

Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Fălești, judecător – R. Holban

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți, judecători – Iu. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu

DECIZIE

13 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova,
Ala Cobăneanu,
Galina Stratulat,
Iurie Bejenaru,
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Talambuța Boris, prin intermediul avocatului Postu Marin,

în cauza civilă la cererea înaintată de ÎM „INCASO” SRL către Talambuța Boris cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,

și cererea de chemare în judecată reconvențională depusă de Talambuța Boris către OCN „Iute Credit” SRL, intervenient accesoriu ÎM „INCASO” SRL cu privire la declararea nulității actului juridic,

împotriva deciziei din 25 martie 2021 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admisă cererea de apel depusă de ÎM „INCASO” SRL, fiind casată hotărârea din 14 octombrie 2020 a Judecătoriei Bălți, sediul Fălești, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii inițiale și respingerea acțiunii reconvenționale,

c o n s t a t ă:

La 11 iulie 2019, ÎM „INCASO” SRL a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva lui Talambuța Boris, privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta ÎM „INCASO” SRL a invocat că, la 07 iunie 2016, între ÎCS “Iute Credit” SRL, în calitate de creditor, și Talambuța Boris, în calitate de debitor, a fost încheiat contractul de împrumut nr. 690525. Pentru nerespectarea graficului de rambursare a împrumutului, debitorul s-a angajat să plătească pe lângă valoarea împrumutului principal, taxa aferentă contractului de împrumut, dobânda și o penalitate contractuală, care se raportează duratei de întârziere.

La 07 iunie 2016, ÎCS “Iute Credit” SRL și-a onorat obligațiunea, transferând debitorului împrumutul acordat, însă Talambuța Boris, până în prezent, nu și-a onorat obligațiunile conform contractului de împrumut menționat.

Debitorul a fost înștiințat despre faptul nerespectării clauzelor contractuale, prin intermediul notificărilor recomandate expediate în adresa acestuia.

Ulterior, în adresa debitorului a fost expediată reclamația, prin care el a fost informat repetat despre nerespectarea clauzelor contractuale și despre rezilierea anticipată a contractului de către creditor și obligațiunea acestuia de a returna împrumutul, dobânda calculată, taxele aferente contractului și penalitățile calculate.

Reclamanta a indicat că, ÎCS “Iute Credit” SRL a cesionat creanța sa ce rezultă din contractual sus-indicat către ÎM “INCASO” SRL. La data înaintării cererii de chemare în judecată, datoria lui Talambuța Boris față de ÎM “INCASO” SRL constituia suma de 23 053,11 lei, care este formată din suma principală a contractului – 12 798,00 lei; taxa aferentă contractului – 3 880,35 lei; dobânda conform contractului – 0,00 lei; penalitatea contractuală în mărime de 6 374,76 lei, adică 0,5 % din suma datoriei restante calculate pentru o perioadă de 180 zile de întârziere plus penalitatea pentru rezilierea anticipată a contractului în mărime de 25 % din suma împrumutului.

Prin încheierea din 11 iulie 2019 a Judecătoria Bălți, sediul Fălești, cererea de chemare în judecată a fost acceptată spre examinare în procedură scrisă pentru cauzele în baza cererilor cu valoare redusă, prevăzută de art. 276² din Codul de procedură civilă.

La 12 august 2019, Talambuța Boris a depus acțiune reconvențională împotriva ÎCS “Iute Credit” SRL și ÎM “INCASO” SRL, privind constatarea nulității absolute a contractului de împrumut nr. 690525 din 07 iunie 2016.

În motivarea cererii reconvenționale, Talambuța Boris a invocat că, la 07 iunie 2016, Tommasov Ianoș, născut la 04 februarie 1982, originar din Federația Rusă (or. Maloiaroslaveț, str. Molodeojnaia 20), pe cale infracțională, prin escrocherie și abuz de încredere, l-a indus în eroare pe Talambuța Boris, născut la 05 aprilie 1965 (domiciliat în satul Călinești, raionul Fălești), îmbătându-l și aducându-l din sat la magazinul “Darwin” din or. Glodeni, l-a mințit pe acesta că trebuie să vadă o persoană de la magazin, să prezinte buletinul de identitate, și, în final, să meargă în altă zi la Vama “Sculeni” să aducă o mașină de acolo. Pentru acest serviciu urma să primească 500 lei.

În realitate Tommasov Ianoș, în complicitate cu vânzătorul de la magazinul “Darwin” din or. Glodeni, au perfectat un contract de împrumut în baza buletinului de identitate al lui Talambuța Boris, fără a-l informa pe acesta, și, fără a obține consimțământul acestuia, fapt dovedit prin aceea că Talambuța Boris nu a semnat contractul de împrumut nr. 690525 din 07 iunie 2016 cu ÎCS “Iute Credit” SRL, acest act juridic fiind semnat de altcineva cu o semnătură alta decât semnătura lui Talambuța Boris din buletinul lui de identitate.

Marfa eliberată de magazinul “Darwin” în baza contractului de împrumut vizat, Talambuța Boris nu a văzut-o și nici nu știa despre acest împrumut, ea fiind ridicată pe ușa din spate de către Tommasov Ianoș.

Astfel, Talambuța Boris nu are nicio atribuție la această afacere infracțională.

Reclamantul Talambuța Boris a indicat că, peste ceva timp, au început să vină notificări de la ÎCS "Iute Credit" SRL, apoi de la ÎM "INCASO" SRL cu pretenția de a achita o datorie pe care nu a contractat-o și nu știa nimic despre ea.

Talambuța Boris a scris o plângere la poliție. În rezultatul cercetărilor efectuate, s-a adevărit faptul că Talambuța Boris este unul din cei 43 de pătimiți în aceeași schemă a escrocului Tommasov Ianoș. A fost intentat un dosar penal pe aceste fapte, fiind remis în judecată cu rechizitoriu.

La 13 noiembrie 2018, Judecătoria Drochia, sediul Glodeni, a emis sentința de condamnare a lui Tommasov Ianoș în baza art. 190 alin. (5) din Codul penal, cu privarea de libertate pe un termen de 9 ani. Talambuța Boris în procesul penal de condamnare a lui Tommasov Ianoș a fost recunoscut ca parte vătămată și parte civilă.

Astfel, reclamantul a indicat faptul că din dosar și sentință reiese că sunt recunoscute și constatate circumstanțele pentru invocarea nulității actului juridic (contractul de împrumut).

Respectiv, Talambuța Boris consideră că Tommasov Ianoș va ieși din penitenciar peste 6-9 ani, va achita datoriile nu degrabă (poate niciodată), iar creditorul dorește să încaseze bani de la Talambuța Boris, care este șomer și nu are proprietate cu care ar putea restitui datoria pe un contract de împrumut nul, pe care nu l-a semnat și nu și-a dat consimțământul, aflând despre acesta din notificările venite prin poștă.

Prin hotărârea din 14 octombrie 2020 a Judecătoriei Bălți, sediul Fălești, acțiunea inițială a fost respinsă, iar acțiunea reconvențională a fost admisă. S-a declarat nul contractul de împrumut pentru consumatori nr. 690525, încheiat la 07 iunie 2016 între ÎCS "Iute Credit" SRL, în calitate de împrumutător, și Talambuța Boris, în calitate de împrumutat. S-a încasat de la OCN "Iute Credit" SRL în beneficiul lui Talambuța Boris suma de 691,60 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată (taxa de stat plătită la depunerea acțiunii reconvenționale).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 martie 2021 a Curții de Apel Bălți, a fost admisă cererea de apel depusă de ÎM „INCASO” SRL, fiind casată hotărârea din 14 octombrie 2020 a Judecătoriei Bălți, sediul Fălești, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de ÎM "INCASO" SRL împotriva lui Talambuța Boris, privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată a fost admisă parțial; s-a încasat de la Talambuța Boris în beneficiul ÎM "INCASO" SRL suma de 12 798 lei cu titlu de împrumut, suma de 3 880,35 lei cu titlu de taxă aferentă contractului și suma de 2 535,36 lei cu titlu de penalitate; a fost respinsă cererea de chemare în judecată reconvențională depusă de Talambuța Boris împotriva OCN "Iute Credit" SRL, intervenient accesoriu ÎM "INCASO" SRL, privind declararea nulității actului juridic; s-au încasat de la Talambuța Boris în beneficiul ÎM "INCASO" SRL cheltuielile de judecată în sumă de 2 016,60 lei cu titlu de taxă de stat și 400 lei cu titlu de cheltuieli de transport.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că, Talambuța Boris a încheiat contractul de împrumut fiind determinat de comportamentul dolosiv al unui terț și anume a lui Tommasov Ianoș, iar, ÎCS "Iute Credit" SRL, în calitate de împrumutător, nu a știut și nici nu trebuia să știe despre dol, astfel, contractul de împrumut nr. 690525 din 07 iunie 2016 nu urmează a fi declarat nul.

La 24 mai 2021, Talambuța Boris, prin intermediul avocatului Postu Marin, a contestat cu recurs decizia din 25 martie 2021 a Curții de Apel Bălți.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Suplimentar, s-au indicat argumente similare celor din cererea de chemare în judecată reconvențională, precum și faptul că instanța de apel a făcut concluzii greșite cu referire la manifestarea de voință a recurentului la încheierea contractului de împrumut.

Astfel, recurentul a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei din 25 martie 2021 a Curții de Apel Bălți și menținerea hotărârii primei instanțe.

La 22 iunie 2021, ÎM "INCASO" SRL, prin intermediul avocatului Bujoreanu Eugeniu, a depus referință la cererea de recurs, solicitând considerarea acestuia ca fiind inadmisibil sau, după caz, respingerea recursului și menținerea deciziei contestate.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată la 25 martie 2021 și expediată participanților la proces la 28 aprilie 2021 (f.d. 230, vol. I), fiind recepționată de recurent la 12 mai 2021 (f.d. 233, vol. I). Astfel, având în vedere faptul că recursul declarat împotriva deciziei din 25 martie 2021 a Curții de Apel Bălți a fost înregistrat la 24 mai 2021, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, acesta se consideră declarat în termen.

Prin încheierea din 22 septembrie 2021 a Completului Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Talambuța Boris, prin intermediul avocatului Postu Marin, a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs și referință și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Talambuța Boris, prin intermediul avocatului Postu Marin, va casa decizia din 25 martie 2021 a Curții de Apel Bălți și va menține hotărârea din 14 octombrie 2020 a Judecătoriei Bălți, sediul Fălești, din următoarele considerente.

Potrivit materialelor cauzei, la 07 iunie 2016, între ÎCS „Iute Credit” SRL, prin intermediul sucursalei „Chișinău”, în calitate de împrumutător, și Talambuța Boris, în calitate de împrumutat, a fost încheiat contractul de împrumut nr. 690525, în temeiul căruia ÎCS „Iute Credit” SRL i-a acordat Talambuța Boris un împrumut

bănesc în mărime de 12 798 lei cu dobândă, cu termenul final de rambursare la 07 iunie 2017. Prin cererea de chemare în judecată inițială, reclamanta ÎM „INCASO” SRL (întreprinderea către care ÎCS „Iute Credit SRL a cesionat creanța sa ce rezultă din contractul sus-indicat) a solicitat, în calitate de împrumutător (creditor), încasarea silită, prin hotărâre judecătorească, de la pârâțul Talambuța Boris, în calitate de împrumutat (debitor), a sumei de 23 053,11 lei, cu titlu de datorie ce rezultă din contractul de împrumut nr. 690525 din 07 iunie 2016, ce constă din: suma principală a contractului (împrumutul) – 12 798,00 lei, taxa aferentă contractului – 3 880,35 lei și penalitatea contractuală – 6 374,76 lei.

Potrivit sentinței din 13 noiembrie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni, emisă la în cauza penală nr. 1-67/2018 (devenită irevocabilă prin decizia nr. 1re-117/2021 din 18 august 2021 a Curții Supreme de Justiție), Tommasov Ianoș Ivanovici, având scopul unic și intenția directă de sustragere a averii străine în folosul său și dobândire ilegală a profitului, în perioada lunilor-februarie-august 2016, folosindu-se de încrederea locuitorilor raioanelor Fălești, Glodeni, Ungheni și Rîșcani, care a fost exploatată cu rea-voință, înșelând și inducând în eroare victimele, contând și folosindu-se pe naivitatea și credibilitatea acestora, privind trecerea unor automobile peste hotarele Republicii Moldova în Ucraina, a convins victimele să se deplaseze la sediul magazinelor „Darwin”, „Moldcell” și „Moldtelecom”, situate în or. Glodeni, unde ele fiind înșelate și induse în eroare, au semnat contracte privind procurarea în credit a tehnicii în asortiment, care ulterior a fost însușită de Tommasov Ianoș (...) Tot el, la 07 iunie 2016, în circumstanțele indicate, folosindu-se de încrederea lui Talambuța Boris Afanasie, l-a convins pe ultimul să se deplaseze la sediul magazinului „Darwin”, situat în or. Glodeni, unde el fiind înșelat și indus în eroare, a semnat contractul nr. 690525, privind procurarea în credit pe numele său prin intermediul ÎCS „Iute Credit” SRL a laptopului de model „Lenovo Idea Pad G50-30G” și a telefonului mobil de model „SamsungJ5”, care a fost primit și însușit de Tommasov Ianoș prin înșelăciune, prin ce a cauzat părții vătămate o daună materială în sumă de 21 751,59 lei (f.d. 44-63, vol. I).

Totodată, la adoptarea sentinței menționate, instanța a reținut ca probă și declarațiile părții vătămate Talambuța Boris Afanasie, care a declarat asupra fondului cauzei că, la 06 iunie 2016, aproximativ pe la orele 17:00-18:00, în timp ce se afla acasă la el, au venit Cibriciuc Dimitrie, care era cu încă două persoane de origine romă necunoscute, aceștia i-au comunicat că se numesc unul Valeriu și altul Vasile, dar de unde sunt ei nu i-au comunicat. După ce a făcut cunoștință cu aceștia, Dimitrie împreună cu Valeriu l-au întrebat dacă nu dorește să facă niște bani, pentru care trebuiau să semneze niște acte, în baza la care ei aduc mașini de peste hotare, iar pentru aceasta îi vor da 1000 de lei. Cu propunerea acestora a fost de acord. Împreună cu ei s-au urcat cu taxiul cu care erau. Din start nu i-au comunicat unde anume pleacă, dar taximetristul a mers spre direcția r. Glodeni. Când a ajuns la Valeriu acasă, afară se întunecase și la momentul dat nu cunoștea în ce sat locuia acesta. A doua zi, aproximativ pe la orele 08:00, au stat la masă și au servit o sticlă de vin, după care la fel cu un taxi au plecat spre or. Glodeni. Ajungând în or. Glodeni, nu cunoaște locul unde au coborât, Vasile a cerut buletinul, după care i l-a transmis lui Valeriu. Afară a rămas cu Dimitrie, iar în magazin au intrat Valeriu împreună cu Vasile. Peste aproximativ o oră, a fost chemat de Vasile cu care a plecat la Valeriu. Ajungând a intrat într-o încăpere, unde se aflau o doamnă și un domn, pe care nu-i

cunoaște. Doamna i-a dat un pachet de acte, iar în timpul acesta Valeriu i-a arătat unde să semneze. El nu a făcut cunoștință pe ce anume a semnat, nu i-a întrebat pe aceștia și nici doamna nu i-a explicat, numai cât Valeriu i-a spus să semneze ca în buletin. După ce a semnat, toate actele au rămas la ei, iar el a ieșit afară ca să-i aștepte. În scurt timp au venit Valeriu cu Vasile, s-au urcat într-un taxi, i-au dat 800 de lei. I-au comunicat că taxiul îl va duce până acasă și dacă are posibilitate să mai găsească niște persoane, care la fel să semneze ca și el pentru 1000 de lei. Astfel, la data de 22 iulie 2016, i-a venit o notificare de la Compania „Iute Credit”, în care era indicat faptul că conform contractului de împrumut nr. 690525 din 07 iunie 2016, are de achitat o sumă restantă de 1706,62 de lei. Atunci fiica sa a telefonat la această companie și i-au comunicat faptul că pe numele său de la magazinul „Darwin” au fost luate în credit mai multe terminale, suma totală fiind de aproximativ 12 000 lei. Atunci și-a dat seama că a fost indus în eroare și a plecat la Valeriu acasă. La fel acasă a mai primit încă două notificări de la Compania „Iute Credit”. În prima este indicat că are o datorie de 2015,04 lei, iar în cealaltă este indicată suma de 21751,59 lei. Partea vătămată a mai menționat faptul că, nu cunoaște ce bunuri au fost luate pe numele său de la magazinul „Darwin”. La fel nu cunoaște suma exactă la toate bunurile care au fost luate. (f.d. 49-49 verso, vol. I).

Colegiul lărgit reține că, potrivit sentinței din 13 noiembrie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni, emisă la în cauza penală nr. 1-67/2018, Tommasov Ianoș Ivanovici și-a recunoscut vinovăția pe deplin, totodată recunoscând și circumstanțele în care l-a prejudiciat pe recurentul Talambuța Boris, descrise de către ultimul în procesul-verbal de audiere a sa în calitate de parte vătămată. Prin sentința menționată, Tommasov Ianoș Ivanovici a fost declarat vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal, fiindu-i stabilită pedeapsă definitivă cu închisoare pe un termen de 9 ani și 1 zi cu executare în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activitatea legată de comercializarea bunurilor pe un termen de 5 ani. Tot prin aceeași sentință, s-a admis acțiunea civilă înaintată de părțile vătămate și s-a încasat de la inculpatul Tommasov Ianoș Ivanovici în beneficiul lui Talambuța Boris Afanasie prejudiciul cauzat în sumă de 31 841,35 lei.

Reieșind din circumstanțele descrise în sentință, instanța de apel a constatat că, Talambuța Boris a recunoscut că a semnat contractul de împrumut, prin aceasta exprimându-și manifestarea de voință, însă, acesta a fost prejudiciat prin acțiunile ilegale ale lui Tommasov Ianoș, acțiuni ce au fost descrise în sentință.

Colegiul lărgit nu poate reține această concluzie a Curții de Apel Bălți, or semnarea contractului de către recurent în circumstanțele constatate în sentința de condamnare a lui Tommasov Ianoș, nu poate fi considerată drept manifestare de voință, iar potrivit art. 123 alin. (3) din Codul de procedură civilă, sentința pronunțată de instanța judecătorească într-o cauză penală, rămasă irevocabilă, este obligatorie pentru instanța chemată să se pronunțe asupra efectelor juridice civile ale actelor persoanei împotriva căreia s-a pronunțat sentința numai dacă aceste acte au avut loc și numai în măsura în care au fost săvârșite de persoana în cauză.

Cu referire la sentința din 13 noiembrie 2018 a Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni, Colegiul lărgit menționează că instanța penală a descris amănunțit fapta prejudiciabilă comisă de Tommasov Ianoș față de recurent, definind-o prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a acesteia, fie

prin prezentarea ca adevărată a unei fapte miciunoase, fie prezentarea miciunoasă a unei fapte adevărate, cât și prin încheierea unui act nul sau anulabil, determinat de comportamentul viclean sau dolosiv.

Prin dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane se înțelege transmiterea benevolă infractorului de către victimă a bunurilor sau a dreptului asupra bunurilor sub influența înșelăciunii sau a abuzului de încredere.

Înșelăciunea, ca element al escrocheriei, se poate manifesta prin prezentarea unor date false, datele false se pot referi atât la personalitatea infractorului sau a altor persoane, cât și la unele obiecte, fenomene.

Abuzul de încredere, fiind de fapt o varietate specifică a înșelăciunii, constă în faptul că infractorul până la primirea averii sau a dreptului asupra acesteia, își asumă obligațiuni patrimoniale care apar drept condiție pentru a i se transmite averea.

Prin urmare, prezentarea părților unui act juridic a informației miciunoase ca adevărată, la fel este o modalitate de înșelăciune, or aceasta are drept consecință încheierea de către o persoană a unui act juridic și transmiterea infractorului a unui bun în condiții în care, dacă persoana ar ști adevărul asupra obiectului tranzacției și naturii acesteia, nu ar încheia actul juridic.

Cu referire la manifestarea de voință, Colegiul lărgit reține următoarele norme materiale cu caracter civil.

Conform art. 199 alin. (1)-(2) din Codul civil (în redacția în vigoare de până la 01.03.2019), consimțământ este manifestarea, exteriorizată, de voință a persoanei de a încheia un act juridic. Consimțământul este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenția de a produce efecte juridice și nu este viciat.

Conform art. 207 alin. (1)-(3) din Codul civil (în redacția în vigoare de până la 01.03.2019), actul juridic civil încheiat fără cauză ori fondat pe o cauză falsă sau ilicită nu poate avea niciun efect. Cauza actului juridic se prezumă până la proba contrară. Este ilicită cauza care contravine legii, ordinii publice și bunelor moravuri.

Conform art. 216 alin. (1)-(2) din Codul civil (în redacția în vigoare de până la 01.03.2019), actul juridic este nul în temeiurile prevăzute de prezentul cod (nulitate absolută). Actul juridic poate fi declarat nul, în temeiurile prevăzute de prezentul cod, de către instanța de judecată sau prin acordul părților (nulitate relativă).

Conform art. 217 alin. (1)-(3) din Codul civil (în redacția în vigoare de până la 01.03.2019), nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată o invocă din oficiu. Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părți a actului lovit de nulitate. Acțiunea în constatare a nulității absolute este imprescriptibilă.

Conform art. 220 alin. (1)-(3) din Codul civil (în redacția în vigoare de până la 01.03.2019), actul juridic sau clauza care contravin normelor imperative sunt nule dacă legea nu prevede altfel. Actul juridic sau clauza care contravin ordinii publice sau bunelor moravuri sunt nule. Nulitatea clauzei nu atrage nulitatea întregului act juridic dacă se poate presupune că acesta ar fi fost încheiat și în lipsa clauzei declarate nulă.

Coroborând normele citate cu constatările din sentința din 13 noiembrie 2018 a Judecătorei Drochia, sediul Glodeni, Colegiul lărgit apreciază critic concluzia instanței de apel cu privire la faptul că Talambuța Boris a încheiat contractul de împrumut fiind determinat de comportamentul dolosiv al unui terț, și anume a lui

Tommasov Ianoș, iar, ÎCS „Iute Credit” SRL, în calitate de împrumutător, nu a știut și nici nu trebuia să știe despre dol.

Această concluzie este definitiv eronată și combătută de constatările instanței penale, or s-a stabilit cu certitudine că recurentul Talambuța Boris nu cunoștea nicio persoană dintre cele prezente la întocmirea contractului de împrumut, aceste persoane nu i-au explicat ce fel de acte urmează să semneze și, contrar normelor ce reglementează încheierea contractului de împrumut, nu au negociat condițiile contractului cu el.

Reaua-credință a reprezentanților împrumutătorului se demonstrează și prin faptul că aceștia au omis să îi transmită recurentului un exemplar de pe contractul încheiat și, totodată, au omis să-i transmită bunurile, pentru procurarea cărora a fost contractat împrumutul, eliberându-le unei alte persoane decât cea cu care au contractat. Aceste acțiuni (inacțiuni) determină instanța de recurs să concluzioneze că reprezentanții împrumutătorului nu și-au îndeplinit obligațiunile pe care le-au avut la încheierea contractului contestat.

Respectiv, este eronată aplicarea de către instanța de apel a prevederilor art. 228 alin. (3) din Codul civil (în redacția în vigoare de până la 01.03.2019), potrivit căruia în cazul în care dolul este comis de un terț, actul juridic poate fi anulat numai dacă se demonstrează că cealaltă parte a știut sau trebuia să știe despre dol.

La caz, Colegiul lărgit reține prevederile art. 228 alin. (1)-(2) din Codul civil (în redacția în vigoare de până la 01.03.2019), potrivit cărora actul juridic a cărui încheiere a fost determinată de comportamentul dolosiv sau viclean al uneia din părți poate fi declarat nul de instanța de judecată chiar și în cazul în care autorul dolului estima că actul juridic este avantajos pentru cealaltă parte. Dacă una dintre părți trece sub tăcere anumite împrejurări la a căror dezvoltare cealaltă parte nu ar mai fi încheiat actul juridic, anularea actului juridic poate fi cerută numai în cazul în care, în baza principiului bunei-credințe, se putea aștepta ca cealaltă parte să dezvăluie aceste împrejurări.

Astfel, instanța de recurs consideră că contractul de împrumut nr. 690525 din 07 iunie 2016 este lovit de nulitate absolută, deoarece este un act juridic semnat de Talambuța Boris în lipsa consimțământului său, în sensul prevăzut de art. 195 din Codul civil (în vigoare la data încheierii contractului). Mai mult decât atât, acest act juridic a fost fondat pe o cauză falsă și ilicită, fapt care contravine normelor legale imperative în vigoare la data semnării lui, motiv din care, potrivit art. 206 alin. (1) din Codul civil, în vigoare la 07 iunie 2016, respectivul contract nu poate avea niciun efect.

Colegiul lărgit conchide că, la 07 iunie 2016, data semnării contractului litigios, între OCN „Iute Credit” SRL, ca împrumutător, și recurentul Talambuța Boris, ca împrumutat, nu a existat un acord de voință în scopul încheierii unui contract de împrumut valabil (veritabil) în sensul prevăzut la art. 867 alin. (1) din Codul civil (în redacția în vigoare la acea dată). Totodată, Talambuța Boris nu a primit nimic în temeiul contractului de împrumut nr. 690525 din 07 iunie 2016, iar semnăturile sale în contractul respectiv și în înscrisurile aferente acestuia, au fost aplicate de el în rezultatul comiterii unei infracțiuni de escrocherie în privința sa, fapt stabilit printr-o sentință irevocabilă.

Cu referire la argumentul reprezentantului intimatului că prin sentință s-a admis acțiunea civilă înaintată de părțile vătămate și s-a încasat de la inculpatul Tommasov

Ianoș Ivanovici în beneficiul lui Talambuța Boris prejudiciul cauzat în sumă de 31 841,35 lei și, respectiv, recurentul urmează să restituie împrumutul, Colegiul lărgit menționează că la materialele cauzei nu există probe care să confirme că inculpatul Tommasov Ianoș a executat sentința în partea civilă și i-a achitat recurentului suma adjudecată. Totodată, este de menționat că nu există niciun temei legal de a încasa de la Talambuța Boris suma împrumutului, contractată de la OCN „Iute Credit” SRL. Mai mult, faptul că colaboratorii OCN „Iute Credit” SRL nu au avut diligența de a se convinge cui transmit suma împrumutului/bunurile pentru care a fost contractat împrumutul, nu au explicat recurentului obiectul actului pe care urma să îl semneze, precum și nu și-au îndeplinit obligația de a-i transmite un exemplar de pe contractul încheiat, nu poate fi pusă pe seama recurentului, iar intimata urmează să-și asume culpa sau neglijența propriilor angajați.

Respectiv, concluzia primei instanțe cu privire la declararea nulității contractului de împrumut nr. 690525 din 07 iunie 2016, este una întemeiată și urmează a fi menținută de către instanța de recurs. În consecință, acțiunea inițială, formulată de ÎM „INCASO” SRL către Talambuța Boris cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, corect a fost respinsă de instanța de fond.

Astfel, prima instanță a dat o apreciere corectă probelor anexate la materialele cauzei, concluzionând asupra temeiniciei acțiunii reconvenționale și lipsei probelor care ar confirma manifestarea de voință a recurentului la încheierea contractului de împrumut.

Colegiul lărgit menționează că, potrivit Articolului 1 Protocol 1 CEDO, orice persoană are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. În jurisprudența sa constantă, CtEDO a stabilit că o creanță care este întemeiată suficient pe legislația națională poate fi considerată un „bun” în sensul Articolului 1 Protocol 1 CEDO (Kopecky v. Slovakia [GC], parag. 52; Plechanow v. Poland, parag. 83)

De asemenea, prin prisma prevederilor art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, prima instanță întemeiată a încasat de la OCN „Iute Credit” SRL în beneficiul lui Talambuța Boris, cheltuielile de judecată în sumă de 691,60 (șase sute nouăzeci și unu,60) lei.

Din considerentele arătate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de Talambuța Boris, prin intermediul avocatului Postu Marin, de a casa decizia din 25 martie 2021 a Curții de Apel Bălți și a menține hotărârea din 14 octombrie 2020 a Judecătoria Bălți, sediul Fălești.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Talambuța Boris, prin intermediul avocatului Postu Marin.

Se casează decizia din 25 martie 2021 a Curții de Apel Bălți și se menține hotărârea din 14 octombrie 2020 a Judecătoria Bălți, sediul Fălești, în cauza civilă

la cererea de chemare în judecată depusă de ÎM „INCASO” SRL către Talambuța Boris cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, și cererea de chemare în judecată reconvențională depusă de Talambuța Boris către OCN „Iute Credit” SRL, intervenient accesoriu ÎM „INCASO” SRL cu privire la declararea nulității actului juridic.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Judecătorii

Svetlana Filincova,

Ala Cobăneanu,

Galina Stratulat,

Iurie Bejenaru,

Dumitru Mardari